

DEBRECZEN

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
József kir. herceg-utca 1. (Bikabérbáz).
Telefon: 17-52 és 27-89 (6 mellékalomás)

KELETMAGYARORSZÁGI NAPLO
XXI. évf. 15. sz. 1944. január 20 csütörtök

Előfizetési ár: havonta 5.20 P, negyed-
évre 15.— pengő. — Egyes szám ára:
hétköznap 20 fillér, vasárnap 40 fillér.

MI VAN AZ ANGOL-NÉMET KÜLÖNBÉKE HIRESZTELESEK MÖGÖTT?

Illetékes német helyen újabb kijelentéseket tettek az ügyről — A moszkvai „Pravda” közli az angol cáfolatot — Eden tartózkodó nyilatkozatot tett a szovjet-lengyel vitában — Göbbeis cikke az invázióról és az elhárító előkészületekről, melyekről eddig sejtelve sincs a világnak súlyos harcok Leningrádnál és az Ilmen tónál

A moszkvai Pravda cikke körül tovább gyűrűznek a hullámok. Ez a cikk tudvalevően angol-német különbéketárgyalások hírért röppen fel, melyet ugyan nyomban megcáfoltak, de a szövetségesek körében nyugtalanságot keltett ez a körülmény, hogy a hivatalos szovjet lapban jelent meg a cikk.

A svájci „Gazetta de Lausanne” tudósítója szerint a „Pravda” cikke az oroszok elégedetlenségét akarja kifejezésre juttatni amiatt, hogy a szövetségesek a második arcvonal megnyitását határozatlan időpontra tolják ki, azok közül pedig Moszkva így akarja értésére adni Nagy-Britanniának és az Egyesült Államoknak: hiábavaló az igyekeztük, hogy a lengyel-orosz viszály ügyében nyomást gyakoroljanak Oroszországra, mert a viszályt csupán a Kreml felfogása szerint lehet megoldani.

Washingtoni kormánykörök a „Pravda” híresztelését igen komoly ügynek tekintik. Amerikai felfogás szerint — írja a „Svenska Dagbladet” tudósítója — az egésznek értelme figyelmeztetés Roosevelt és Churchill számára, ne avatkozzanak bele a szovjetnek a Kelet-tengerre, Lengyelországra és a Balkánra vonatkozó terveibe.

Német részről

már tegnapelőtt megcáfolták a német-angol különbéketárgyalásokról terjesztett híreket. Tegnap illetékes német hely újabb kijelentést tett a következőkben:

„Berlini politikai körökben a „Pravda” által közzétett és az angol hírszolgálat által időközben megcáfolt jelentést a Németország és Nagy-Britannia között folyó állítólagos békemegbeszélésekről bizonyos derűtlenséggel fogadják. A Wilhelmstrassen azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy tulajdonképpen mi indíthatta a szovjetet arra, hogy ilyen súlyos ágyút vonulasson fel az angolok ellen, megállapítják, Szjalimuk nyilvánvalóan nem tetszett, hogy a határozott tcheráni megállapodásokat angol-amerikai részről most bizonyos mértékben hátráltatják. Sztalin nyers kiméletlenséggel járt el, azaz a szándékkal, hogy Anglia és Amerika részéről haladéktalanul újabb megerősítést csakarron ki a szövetségi hűség tekintetében, bár hogy oldja is meg a szovjet a lengyel kérdést. Bár az angol sajtó Sztalin durva beavatkozása miatt nyilvánvaló hosszúságot árul el, visszahatás mégis csak a Sztalin

által megparancsolt vonalon következett be — fejeződik be a német illetékes tájékoztatás.

Hull és Halifax megbeszélései

Az angol hírszolgálat washingtoni jelentése szerint Halifax lord washingtoni angol nagykövét megbeszélést folytatott Hull külügyminiszterrel a „Pravda” ismeretes kairói hírével. Illetékes helyről származó értesülés szerint sem Halifax, sem Hull nem találtak magyarázatot a kérdéses hír közlésére. A megbeszélés során szóba került a lengyel-orosz viszály is. A tanácskozás főcélja azonban a „Pravda” értesülésének megvitatása volt.

A „Pravda” közli az angol cáfolatokat

Az angol lapok közlése szerint a moszkvai „Pravda” ugyanazon a helyen és ugyanolyan formában közli az angol külügyi hivatal cáfolatát, mint ahogyan kairói tudósítójának ismeretes értesülése megjelent. A cáfolat egyébként a többi fontosabb napilap, így az „Izvesztija” és a „Vörös Csillag” is közli. Egyik orosz lap sem közli azonban szó szerint az orosz cáfolatot s nem fűz hozzá megjegyzést.

A finn lapok

megjegyzéseket fűznek a „Pravda” útján terjesztett hírekhez. Megállapítják, hogy Moszkva erre vonatkozó állításai és a lengyel kérdéshöz nyilvánított állásfoglalása között szoros kapcsolatot kell megállapítani. Azt vélik, hogy a szovjet kormány jelenleg — akárcsak Finnország esetében is 1939 őszén — a fennálló kérdéseket a gyors megoldás felé igyekezik terelni. Adott esetben kétségtelennek látják, hogy a szovjet kormány rossz néven vette az angolszász közbenjárást a lengyel ügyben és értésére akarta adni az érdekelt országoknak, hogy fáradozásainak nem tulajdonít nagy jelentőséget. Egyik finn lap azt hangsúlyozza, hogy Európa tanácsalanel áll az orosz szándékok előtt. Tagadhatatlan, hogy a szovjet állásfoglalás más államokban is növeli a bizalmatlanságot az oroszok iránt.

A keleti fronton

csaknem minden szakaszon tovább tart a nagy küzdelem. A különböző harcéri jelentésekből megállapítható, hogy a déli 140 kilométeres frontszakaszon — Vinnica és Uman között — báró Mann-

stein nagyszámú páncélos bevetésével ellentámadásba kezdett, hogy biztosítsa az odessza—lemburgi vasútvonalat, a Dnyeperkönyvekben levő mintegy 70 hadosztályt, valamint a román határt s ezzel a zavartalan olajbehozatali Romániából, ami létfontosságú a német hadsereg szempontjából. Manstein ellenoffenzívája meghiúsítja a szovjetnek azt a szándékát, hogy lementsze a német hadsereg szárnyát a déli frontszakaszon, a Krím-félszigeten.

Egyébként továbbra is Kercs, Kirovgrád, Zsaskov, Rjezsica, Nevel, az Ilmen-tó vidéke, Leningrád és Oranienbaum a nagy csata gyújtópontjai. A szovjet két irányban is támad északon: Oranienbaumnál, Leningrádtól nyugatra és Novgorodtól északra, a Volchov-folyó mentén. A leningrádi szakaszon elkezdődött harcokban a német csapatok felfogták vagy visszavették a szovjet ártéri kísérletét. Erős nyomást fejt ki a szovjet Novoszokolniktől északra is, továbbá Novogradovolinszkiól dél-nyugatra, ahol át szeretné tenni a csepetovszka—rovnoi vasútvonalat. Fáradozása azonban hiábavaló. A harc most már az egész vonalon az időnyerésért folyik német részről, mert ha nem sikerül a szovjetnek döntést kicsikarni s az invázió továbbra is késik, akkor kelten beáll az olvadási időszak, amely hónapokra lehetlenné teszi a nagyobb hadműveleteket s akkor az angolszászoknak ismét egyfrontos küzdelemet kell folytatniuk a németekkel, ha mégis megpróbálkoznának Európa előzőlenségével.

Német illetékes katonai helyen hangsúlyozták, hogy a keleti arcvonalon annak ellenére, hogy majdnem minden szakaszon többekévé súlyos harcok folynak, az utóbbi napokban területi szempontból alig történetek említésre méltó változások, ami azt jelenti, hogy az oroszok az arcvonal egyik szakaszán sem tudtak előbbre jutni. Az időjárás enyhe, úgyhogy majdnem mindenütt olvad, ami azonban csak kissé akadályozza a hadműveleteket.

Az éjjel folyamán beérkezett jelentések azt mutatják, hogy a szovjet a front északi részén bővítette támadó vállalkozásait. Az új offenzíva a leningrádi, az oranienbaumi és az ilmen-tói szakaszra terjed ki, hol súlyos harcok fejlődnek ki. Az „Interim” közlése szerint különösen kemény küzdelem fejlődött ki Novgorodtól

északra, ahol a német csapatok a szovjet túlsúlyának nyomása alatt néhány kilométerrel hátrább fekvő új állásokba vonultak vissza. A déli szakaszon azonban teljesen megakadt a szovjet offenzíva.

Az olaszországi arcvonalon

az 5. amerikai hadsereg francia egységei Cassinótól mintegy 6—7 km-nyire északnyugatra elérték San Elio hegyi községet, még északabbra pedig a Rapido-folyó mentén levő új német állások, az úgynevezett Gustav-vonal felé tápopatódznak előre. Amerikai csapatok Cassinótól délre igyekeztek előrenyomulni, azok közül felderítő tevékenységet folytattak a Rapido mentén levő német védelmi vonal hosszában.

A 8. brit hadsereg arcvonalán a kanadai csapatok heves harc után kénytelenek voltak visszavonulni kiinduló állásaikba.

A tegnapi német hadijelentés közölte, hogy a gattai öböltől keletre az „angolszászok támadást kezdtek, 1,1 a harcok teljes folyamathatban vannak.

Az invázió

Kérdése a héten állandóan napirenden van. Churchill Londonba való visszatérése valószínűleg a szövetségesek által tervbevetett nagyszabású előzőlenséggel áll összefüggésben. — írja a felhívatalos brit hírszolgálat egyik tudósítója, Stanley Burch. Nyugat-Európa előzőlense volt a célja Churchill minden elgondolásának, amióta múlt év novemberében elhagyta Londont. Csak tudgyulladása akadályozta meg őt abban, hogy mindvégig közvetlenül irányítsa Anglia háborús erőfeszítéseit. Ezeket az erőfeszítéseket Churchill most a tetőpontig fokozza. Már üdülési szabadsága alatt megtette a szükséges előkészületeket, amikor Marakesben találkozott a szövetségesek inváziós főparancsnokával, Eisenhower tábornokkal.

A New York Times rámutat arra, hogy Eisenhower tábornok Londonba érkezésével és Bradley altábornagnak az amerikai szárazföldi erők parancsnokává történt kinevezésével a szövetséges expedíciós haderők főhadiszállásának vezérkara készen áll arra, hogy megindítsa a történelem legnagyobbarányú és legvakmerőbb invázióját, átkeljen a Csatornán olyan hadsereggel, amely százezrekkel, később esetleg milliókkal fog állni. A háború legnagyobb és legtöbb adozatát követelő korszakába lép.

tünk most — írja a lap. A szövetséges és német hadseregek végső erőpróbája egyre közeledik.

Az invázió kérdésével foglalkozik Göbbeis németbirodalmi miniszter legújabb cikkében, melyet külön cím alatt ismertünk.

Eden

brit külügyminiszter az alsóház szerdai ülésén több kérdésre válaszolva nyilatkozott az orosz-lengyel kérdéstről.

— Nem hiszem — mondotta —, hogy kedvező volna számunkra, ha a jelen időpontban megkísérelnők megvitatni mindezeket a nehézséges ügyeket. Természetesen ezek a kérdések állandóan igen mélyen foglalkoztatják a felleget kormányt, különösen pedig a külügyi hivatalt és szoros együttműködésben vagyunk mindkét szövetségesünkkel, a szovjet köztársaságok kormányával és a londoni lengyel kormánnyal. Legfőbb óhajunk az, hogy békés rendezést hozjunk létre a két ország között. Ennek elérése igen fontos következményekkel járna Európa jövője szempontjából. Még van reményünk arra, hogy kedvező megoldást érhetünk el — fejezte be szavait Eden.

Egyébként Londonban lehetségesnek tartják, hogy Churchill hazaérkezése új tényezőként jelent a lengyel-szovjet helyzetben. A svéd sajtó annak a véleményének ad kifejezést, hogy a Szovjet Unió nemcsak előre akar haladni a Curson-vonalig, hanem egész Lengyelországot is akarja vonni hatalmi körébe. Külső nyomással akarja majd kikényszeríteni a belső átalakulást és a külpolitikai alárendelést. A program a balti országokban történelektől eléggé ismeretes.

A „News Chronicle” moszkvai tudósítója azt jelentette, hogy a szovjet-lengyel ellentét olyan súlyos, hogy nem lehet kiküszöbölni addig, míg a jelenlegi lengyel kormány hivatalában marad.

Washingtoni jelentés szerint az amerikai kormány a „Pravda” fel-

Fontos tudnivalók!

Hivatalos hirdetmény a magyar korszakról. (5).

TOKES FOTO
FÉNYKÉPEZŐGÉP VÁSÁROL

DEBRECZEN 2 OLDAL
1944 I. 20

ünést keltő távirata ellenére is várja Moszkva válaszáat Hullnak az orosz-lengyel viszályban tett közvetítő ajánlatára. Az orosz válasz felvilágosítást adna arról, hogy az orosz kormány bizonyos

körülmények között mennyiben volna hajlandó a londoni menekült kormánnyal felvenni az érintkezést. Hír szerint az amerikai kormánynak az a szándéka, hogy továbbra is elismeri a londoni lengyel kormányt és kívánatosnak tartja, hogy az oroszok is ezt tegyék.

Német hadi, elentés

A német véderő főparancsnok-sága közli:
A *Nikopoli hídfőnél és Kirovo-grádtól északnyugatra* a szovjet gyengébb támadásai kedden is eredménytelenek maradtak. Elmentáradással lezártuk a legutóbbi harci napok egyik betörési helyét.

Zsaskov térségében és Pogrebiscenél, valamint Novograd Volinsktól délnyugatra több ellenséges támadás megfiúsult.

Recsicától nyugatra a súlyos harcok változatlan hevességgel tartanak tovább.

Nevettől északnyugatra és északra a bolsevisták megismélték támadásaikat, de visszavertük őket. Az egyik betörési helyet ellentámadással kemény

harcok után megtisztogattuk.
Az *Ilmen tótól északra, Leningrádtól délre és Oranienbaumtól délre* a szovjet fokozódó hevességgel folytatja átörési kísérleteit. A támadásokat elkeseredett harcokban visszavertük vagy fel-fogtuk.

A keleti arcvonal d'li szakaszán folyó harcokban különösen kitüntette magát a Postel altábornagy vezetése alát álló 320-as szilvázai gyalogos hadosztály.

A *délnyugatsági arcvonalon* az ellenség a *Gaetai* öbölől keletre erős tüzérségi előkészítés után több hadosztályal támadásra indult a balszárnyunk ellen. A harcok ott teljes folyamatban vannak.

Legújabb jelentések a keleti harcterről

Berlin, jan. 19. (MTI) Most már az oroszok is beismerik, hogy *Leningrád területén nagy-szabású offenzívát kezdtek*. Az offenzíva első négy napján mindjse egyetlen hadosztályal végrehajtott támadást jelentettek.

A német hadijelentés fokozódó hevességgel megisméltetett *átörési kísérletekről* számol be, az Ilmen tó, Leningrád és Oranienbaum körüli szakaszokon, ezeket azonban a német csapatok elkeseredett harcok után megfiúsították. Súlyos harcok folynak Recsicától nyugatra és itt ezidő szerint a keleti arcvonal második súlypontja alakult.

Berlin, január 19. Interinf-jelentés a keleti arcvonal helyzetéről:

A keleti hadszíntér egész déli szakaszán egyelőre megakadt a szovjet téli támadó hadjárata, amely a bolsevistáknak 400 páncélos, 1600 löveg és kereken 500 repülőgéppel megerőltetett és sebesültekben számtalan hadosztályt kitevő emberanyagba került. Amennyire a hadszíntér északi szárnyán folyó harcokat a szovjet támadás első napjai után meg lehet ítélni, a bolsevisták három súlyponton, Oranienbaum vidékén, a leningrádi arcvonalszakasz déli részén és az Ilmen-tótól északra azon fázadoznak, hogy támadásaikat új erőket szakadatlan harcbevetésével előbbre vigyék és így még a legsúlyosabb üldözötök árán is utat törjenek a balt államokba.

Az Ilmen-tótól északra folyó hadműveletek során különösen súlyos harcokra kerül a sor Novgorodtól északra, ahol a német csapatok a szovjet túlsúlyának nyomása alatt kénytelenek voltak

néhány kilométerrel hátrább fekvő új állásokba visszavonulni.

Leningrádnál és Oranienbaumtól délre a szovjének máris olyan súlyos veszteségei vannak, hogy a szovjet hadvezetéség kénytelen volt támadó kötelékéit olyan csapatokkal kiegészíteni, amelyek még nemrég délebbre fekvő arcvonalszakaszon harcoltak. A szovjének mindkét szakaszon sikerült néhány helyen a német állások közé betörnie, a német csapatok a betörési helyeket súlyos harcok után egyrészt elrekesztették, másrészt pedig ellenlélekkel visszavetették az ellenséget. Az előbb említett harcokkal vannak összefüggésben azok az előretörések is, amelyekkel a bolsevisták Nevel vidékén kísérle sznek. Itt lefolyt harcokban a német gránátos egységek súlyos veszteségeket okoztak a támadó oroszoknak. (MTI)

Berlin, január 19. (Interinf.) A keleti arcvonal déli és középső szakaszáról jelentik:

A déli szakasz eddigi súlypontjain a harci tevékenység január 18-án lényegesen csökkent. Nagyon súlyos erők bevetésével a bolsevisták egyedül Umantól északra támadtak anélkül, hogy sikert értek volna el. Recsicától nyugatra ismét elkeseredett és naphosszat tartó harcok alakultak ki. A bolsevisták itt újabb lövés és páncélos alakulatokat vetettek harcba, hogy áttörjék a német arcvonalat. A szovjet fülérőnek sikerült is néhány kilométernyi sávon területet nyernie a német védőket visszazorítania. Az átörési kísérletet magát a német csoportok ellentámadásai megakadályozták és ezek újból birtokukba is vettek egy magaslati állást. (MTI)

Angolszász légitámadások Hercegovina ellen

Zágráb, jan. 19. A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Angolszász repülők azutóbbi napokban ismétellen támadást intéztek Hercegovina fővárosa, Moszár ellen. Hivatalos horvát je-

lentések szerint kétszáz ház rombadúlt s közel ezer ház megrongálódott. A halottak száma száz körül van, a sebesülteké több százra tehető.

A délnyugatsági harcok

Berlin, január 19. Interinf-jelenti a délnyugatsági hadszínterről:

A Tyrénéi-tenger partján folyó harcok rövid idő alatt nagy hevességgé fokozódtak. A Clark tábornok hadműveleteiből megállapítható, hogy keleten egyetlen nekirugászattal a Guarigliano, illetve a partvidék felől indítandó harapófogó mozdulattal körüli akarták zárni Minturnót. A

harcvetett földi erőket azonban a német csapatok feltartóztatták, úgyhogy azok érzékeny veszteségek után kénytelenek voltak magukat beátni. Újabb meg újabb inváziós kötelékek szakadatlan felvonulásából arra lehet következtetni, hogy Clark minden áron ki akarja esikarni a győzelmet. (MTI)

Churchill ki, elentései az angol alsóházban

Az itáliai „kedvező len időről” nyilatkozott az alsóházban és nem ígerte „életmódja megváltoztatását”

London, jan. 19. (Bud. Tud.) Az alsóház kedden először a karácsonyi szünet óta — ismét összeült. A keddi ülés eseménye Churchill miniszterelnök váratlan megjelenése volt. Sir Herbert Williams konzervatív képviselő, azt a kérdést tette fel, vajjon Montgomery tábornok legutóbbi nyilatkozata, amelyben annak a véleményének adott kifejezést, hogy a szövetségesek hamarosan bevonulnak Rómába, nem volt-e túlságosan derűlátó. — Nem tudom, vajjon a beszéd túlságosan derűlátó volt-e — válaszolt a miniszterelnök — de Olaszországban mindenesetre igen kedvezően az időjárás.

Churchill válaszáat az alsóház nagy derűteléggel vette tudomásul.

Churchill visszatéréséről az Exchange Telegraph tudósítója részletesen beszámol. A pályaudvaron Churchill öccse John Churchill őrnagy, Attlee helyettes miniszterelnök, a kormány tagjai és a vezérkar képviselői

fogadták Churchill főképpen Cunninghammellel, az admirális első lordjával, Sir Allan Brooke tábornaggal, vezérkari főnökkel és Eden külügyminiszterrel beszélgetett. Félhízenkéntül felé a miniszterelnök megjelent az alsóházban. Megérkezése pillanatában éppen megkezdődtek az interpellációk. Az egyik képviselő megkérdezte a miniszterelnököt, *milyen lépéseket szándékszik tenni egészségének megóvására?* Churchill általános derűteléggel közölte a következőképpen válaszló:

— Aggodalma hálára kötelezem engem, pillanatnyilag azonban nem áll módomban, hogy valamely levetélésig tegyek meg szokott életmódom megváltoztatására.

Egy másik képviselő kérdésére válaszolván a miniszterelnök kijelentette, hogy a közeli jövőben az alsóházban nyilatkozatot akar tenni az általános és az olaszországi hadihelyzetéről.

Roosevelt haditanácsot tartott

Washington, január 19. Roosevelt elnök a keddi sajtóértekezleten bejelentette, hogy a múlt héten széleskörű haditanácsot tartott, amelynek célja az európai hadszíntér fejleményeinek meggyorsítása volt.

Tárgyalásokat folytatott nemcsak a szövetséges haderők főparancsnokával, Eisenhower tábornokkal, hanem a csendesóceáni

USA-flotta parancsnokával, William Halsey tengernaggal és a délesendcsőceáni szövetséges légi haderő parancsnokával, Georges Kenne tábornokkal is. A megbeszélésen igyekeztek nagy általánosságban összhangba hozni egymással a különböző hadműveleteket, hogy azután minél nagyobb nyomást fejthessenek ki az európai térségben. (NTI)

Eden a spanyol önkéntesekről és az Uvilágba való háború után kivándorlásról

Lisszabon, január 19. Londonból jelenti, hogy Eden az alsóház szerdai ülésén több kérdésre válaszolván érintette a spanyol csapatoknak a keleti arcvonalon való jelenlétét is. Eden a következőket mondotta:

— Bár a két-hadosztály nagyobb részét nemrég visszavonták Spanyolországba, bizonyos számú önkéntes a keleti arcvonalon maradt és belőlük alakították az úgynevezett „spanyol légiót”. A londoni spanyol követ úttán értesítettük a spanyol kormányt, hogy a jelenlegi és jövődó angol-spanyol kapcsolatokra milyen komoly hatással kell lennie annak, hogy Spanyolország nem semleges módon továbbra is segíti ellenségeinket a szövetségesek ellen folytatott harcban. Madridi nagykövetségünk nem mulasztott el egyetlen alkalmat

sem, hogy világosan kifejezésre juttassa álláspontunkat és most újból utasítottuk, hogy további erőlyes tiltakozó lépést tegyen Madridban.

Az alsóházban felvetették az Uvilágba való kivándorlás ügyét is. Eden ezzel kapcsolatban kijelentette:

— Nincs tudomásom arról, hogy az Uvilág államai közül bármelyik is kifejezésre juttatta volna azt a hajlandóságát, hogy befogadják az Európából jövő kívándorlókat, ha azok a háború után nagyobb tömegekben kívánnák elhagyni hazájukat. Szeretném remélni, fejte be Eden, hogy a háború után Európában jobb állapotok lesznek és az európai államok lakossága nem fogja elhagyni hazáját.

Göbbels az invázió kérdéséről

Berlin, jan. 19. (NTI) A Dess Reich 0. napilap legújabb számban Göbbels dr. az invázió kérdésével foglalkozik.

„Kilencven nap leforgása alatt” c. cikkében a miniszter arra a tényre utalt, hogy az ellenséges részről az elkövetkező invázió kérdéséről sejtések egész tömeget hoztak forgalomba, amivel nyilvánvalóan az a szándékuk, hogy Németországot idegesítsék, vagy megtévesszék. Ez azonban nem fog nekik sikerülni. Az ellenség — írja a cikk — éppen olyan jól tudja, mint mi, hogy egy nagyszabású katonai vállalkozás nyugaton a bolsevista arcvonal tehermentesítésére a legkockázatosabb kaland, amit az angolszász hadvezetéség egyáltalán magára vállalhat és hogy Anglia és Amerika ezzel mindent egy kártyára tesz fel, a háborút pedig a leggyorsabban elveszti, ha ezzel az egy kártyával nem tud útni.

Aligha kell arra utalnunk, hogy a második arcvonal megtérmentésének kísérleténél bennünket nem találnak készülletlenül, hanem ellenkezőleg, a legnagyobb mértékben felkészültünk. Az ellenség a németeknek csak az előkészületeit ismeri, amelyeket a legnagyobb titoktartás mellett sem lehetett elöltük rejtve tartani. Komoly esetben azonban meg fogja ismerni a világ azokat az ismert dolgokon túlmenő előkészületeket is, amelyekről eddig sejtelmé sincs. Az ellenség az előzékenységgel kapcsolatban maga is óriási veszteségekre számított, pedig német oldalán csak az általa már ismert (normális védelmi eszközöket) veszi figye-

lembe. Ezek a veszteségek komoly esetben az eddigi becslesek sokszorosan felülmúlják.

Göbbels egyébként kétértelmű abban, hogy Roosevelt hajlandó a vállalkozás számára rendelkezésre bocsátandó csapatlétszámából 73 szazalekot valóban viselni. De még akkor is előre lehet látni, hogy az amerikaiak és angolként kénytelenek lesznek több-száz ezer emberüket feloldozni, hogy a német csapatokkal egyáltalán rákerülhessen a sor az élet-halálharcra, az igazi kockázatot pedig még ekkor kezdődik.

A miniszter szerint tévednek az angolok és amerikaiak, ha összpontosított bombatámadásaikba vetik reményeiket. Nem tétellehető fel, hogy a német katonák nem állják ki a légi terrort, amikor a német városokban az asszonyok és gyermekek is elviesülnek. Külön invázió esetén az ellenfelekké a német légerőirtás száll szembe.

A miniszter a továbbiakban megállapítja, hogy London és Washington elhibázta 1943. évi számításait. A háború eldöntése az ellenséggel szemre ma még messzebb van, mint valaha. Ezért kell megkísérlni a döntés kikényszerítését. Képzeltető, hogy Németország is megtett mindent, hogy ezalkalmmal aztán teljesen kijózanítsa a túlsó oldalt.

Göbbels dr. az invázió megfiúsulásától különösen Anglia számára súlyos következményeket vár, ahol rohamosan csökken a születések száma. Hogyan fogja Anglia az invázió révén fenyegető vesztségeket kiegyenlíteni? Kilencven napon belül megkez-

dődik az invázió — kiáltanak a londoni zsidók. Ők semmi veszélyben nem forognak, mert közülük senki sem lesz ott a nagy rohamnál, amikor az angol nadszadok az Atlanti Ocean partja közepére és a német ágyuk fűzetekéig rájuk. Nekik — úgy gondolják legalább is — semmi bajuk sem lehet. Ha az angolok győznek — az eseményeket követik. Ha az angolok visszavérnek — a Szovjet betörésében bíznak és villámgyorsan átállnak a bolsevisták oldalára. Mit törődnek az angolokkal hiszen Angliában épp oly hontalanok, mint bármely más országban. Mit törődnek vele Roosevelt és Sztalin? Kajánul állanak a háttérben és az angol birodalom bukására várnak, hogy átvegyék örökségét.

— Mi — mondja befejezésül a birodalmi miniszter — mindenestre tokéletes hidegvérrel nézünk az előzőend események elé. Mindent megteszünk, amit csak lehetett. Ezenfelül mi az életünkért harcolunk. Ez a meggyőződés pedig mindenkor a legjobb és legbőbb szövetséges volt és marad. (MTI)

Megérkezett az új amerikai ügyvivő Helsinkibe

Helsinki, jan. 19. (NTI) Edmund Guillon, az Egyesült Államok új finnországi ügyvivője kedden megérkezett Helsinkibe. McClintock, Guillon elődje kijelentette, hogy még körülbelül egy hétig Finnországban marad, hogy utódlját az ügyekbe bevezesse. (MTI)

A Szovjet még nem válaszolt Amerikának

Lisszabon, január 19. A brit hírszolgálat jelenti Washingtonból:

Cordell Hull külügyminiszter szerdán közölte, hogy a Szovjet Unió még mindig nem válaszolt arra a diplomáciai lépésre, amelyben az Egyesült Államok közvetítésüket ajánlották fel a szovjetlengyel viszályban. (MTI)

Lisszabon, január 19. A brit hírszolgálat jelente szerint Cordell Hull külügyminiszter a keddi sajtóértekezleten kijelentette, hogy a légköri állapotoknak tudható be, hogy az amerikai ajánlat, amely szerint megoldást keresnek a Lengyelország és Groszország közti diplomáciai kapcsolatok újrafelvetelére, nem érkezett meg hétfő reggelénél előbb Moszkvába. Ennek természetes következménye, hogy az oroszok eddig még nem tettek lépéseket az amerikai ajánlat kérdésében.

Berlin, jan. 19. Illetékes német helyről közlik tájékoztatástul: Berlinben továbbra is nagy erdeklődéssel kísérik a lengyel-szovjet viszály fejleményeit a Pravda tájékoztatásával kapcsolatban. Berlini politikai körök figyelemmel kísérik mindenekelőtt az egybehangzó visszahatást az angolszász országokban és a semleges külföldön is, hogy t. i. Sztalin ezzel az ügygel egyezsersmindentkorra kifejezésre akarta juttatni, hogy a lengyel kérdés rendezése kizárólag szovjet-ügy. (MTI)

Taft újabb háborút jósol

Amszterdam, jan. 19. Taft szenátor az északamerikai konzervatív párt egyik vezetője beszédet mondott, amelyben kijelentette, ha Északamerika katonai szövetséget köt Angliával és a Szovjettel, ez elkerülhetetlen ellenszövetség kialakulására vezetne, ami belátható időn belül újabb háborút idézne elő. Az újabb háború után elpusztítaná a szabadságot a világ más részén is mindenütt. Taft a továbbiakban még kijelentette, hogy komoly sikerre van kilátásu egy olyan ligának, amelyet szuverén nemzetek alkotnának abban, hogy a világon mindenütt biztosítsák a törvény és rend uralmát.

Zürich, január 19. Londonból jelenti: Churchill miniszterelnök közvetlenül Londonba való visszatérése után teljes erővel munkához fogott és kedden, két hónap óta első ízben előlélt a háborús kabinet ülésén.

Könyvelőt
keres kereskedelmi vállalat „mérlegképes” jeligré a kiadóba.

Érmet, régipézt, háborús sapsapkajelvényt — sportérmet magas áron vesz
ÉREMGYÜJTŐ
Debrecen, Nyil-utca 111 szám.
Régipézt és érem ügyben tanácsadás. — Üsürlőkönként díjtalan érembemutató 6—9-ig

Négy testvér misézett, az ötödik ministrált...

Tíz testvére üdvözölte Papp Antal érseket

Papp Antal görög katolikus érsek nemrégiben tartotta arany-miséjét. Ebből az alkalomból a pápa pápai trónállóra nevezte ki, ami az egyik legnagyobb egyházi kitüntetés.

Az izzó hazafiságú érsek kerülni kívánt minden ünneplést a mai időkben, mindazonáltal testvéreinek meleg ragaszkodása és szeretete elől nem zárkozhatott el. Tízennyen vannak élő testvérek a Papp-családban. Az idején Antal-nap alkalmából mindnyájan egybegyűltek a miskolci érseki palotában, melynek házi kápolnájában misét mutattak be a család pap tagjai.

A fehér krizantémumokkal feldíszített kápolnában olyan mise volt, amely valóban ritkaságszámba megy. Négy paptestvér mutatta be ugyan a misét, az ötödik pedig ministrált.

A négy paptestvér, Papp Antal érsek, Papp János hajdúdorogi

kanonok-főesperes, Papp Gyula szentszéki tanácsos, debreceni paróchus és Papp Sándor ugo-csámegeyi főesperes mutattak be közös szentmisét, míg Papp János volt debreceni MAV tanácsos ministrált.

Rendkívül felemelő volt a ritkaság szertartás. A paptestvérek közül kiemelkedett az érsek apostoli megjelenésű, ősz alakja. Könnyelabadt minden jelenlét szemé, amint az érsek a mise végén megáldotta tíz testvérét, kik valamennyien ott voltak.

Délben egészen szűkkörü ebéd volt, amelyen az érsek megköszönte testvéreinek, hogy minden akadályt legyőzve felkeresték őt.

Egyébként minden külső pompát és hangos ünneplést elhárított magától Papp Antal érsek. Am az ország minden részéből igen sok üdvözítő távirat érkezett címére.

Nemzeti gyász Argentínában

Elhmvasztlják San Juan városát,

Buenos Aires, jan. 19. (NTI) Ramirez tábornok, Argentína első elnöke elrendelte, hogy San Juanból költöztesse el a lakosságot, egyben pedig a várost katonai ovezetnek nyilvánította.

Idig összesen 1500 holttestet találtak, azt hiszik azonban, hogy még legalább 3000 holttest fekszik a romok alatt. Eppen ezért lehetségesnek tartják, hogy a hatóságok az egész ország elhmvasztlják, nehogy járványok támadjanak. Az életbenmaradtak helyzete rendkívül súlyos. Az újabb földlökések általános nyugtalanságot keltenek.

A megindult trópusi esőzés jórómán lehetetlenné teszi a tar-

tozkodást a hevenyesztett sátorvárosban. Az elnök utasítására első sorban az elárult gyermekeket szállítják el, akik a romok között még mindig kétségbeesetten keresik szüleiket.

A kedden elrendelt nemzeti gyász az argentin népet egyesítette a természeti szerencsétlenség által okozott fájdalomában. Minden szórakozóhelyet az egész országban bezártak és a rádió csak komoly zenét adott. Ramirez államelnök bejárta a szerencsétlenség színhelyét, résztvevő a halottak emlékéért tartott nagy tábori misén, majd este rádiószózatot intézett az egész nemzethez.

des életmódjukhoz, vagy műhelyük, üzletük, gazdaságuk sima továbbviteléhez szükséges, kétségkívül a legjobban járnak, ha búzakötvényt vásárolnak. Ez az új értékpapír a bűzra támaszkodjék s éppen ezért tökéletes biztonságot nyújt. Az állam ugyan, is minden körülmények között visszafizeti azt az összeget, amit a búzakötvény ellenében beszed. Még ha eszék is a búza ára, a kincstár a kötvényeket és a szelvényeket 40 pengős métermázsánkénti áron váltja be. Az évi 3 százalékos kamatozás és a 25 éves törlesztő-terve szerint való visszafizetés feltételei is általában előnyösek, de nem vitás, hogy a búzakötvény igazi előnye éppen abban a tényben van, amiről elnevezését kapta: búzra szól.

Az állam minden körülmények között visszafizeti a búzakötvények árát

Manapság gyakran török a fejelet azok, akik pénzülestegekkel rendelkeznek, hogy mire költsek fős tőkijüket. Sajnos, vannak olyanok, akik — nagyon helytelenül — minden áron szabadulni kívánnak pénzülestegeiktől s minden lím-lomoz felvásárolnak, hogy áruhoz juszanak. Persze, az ilyen erőszakolt vásárlások gyenge eredményt járnak, mert a pengő elfogy ugyan, de cserébe olyan méregdrága és gyakran teljesen használhatatlan himmi-hummi kerül, amiből aztán csak lom lesz a lakásban, vagy a gazdaságban. A pénz megmentésének ez a legügyetlenebb és legkártékonyabb módja.

Azok, akiknek van manapság annyi pénzük, hogy a tőkijük több annál, mint amennyi ren-

des életmódjukhoz, vagy műhelyük, üzletük, gazdaságuk sima továbbviteléhez szükséges, kétségkívül a legjobban járnak, ha búzakötvényt vásárolnak. Ez az új értékpapír a bűzra támaszkodjék s éppen ezért tökéletes biztonságot nyújt. Az állam ugyan, is minden körülmények között visszafizeti azt az összeget, amit a búzakötvény ellenében beszed. Még ha eszék is a búza ára, a kincstár a kötvényeket és a szelvényeket 40 pengős métermázsánkénti áron váltja be. Az évi 3 százalékos kamatozás és a 25 éves törlesztő-terve szerint való visszafizetés feltételei is általában előnyösek, de nem vitás, hogy a búzakötvény igazi előnye éppen abban a tényben van, amiről elnevezését kapta: búzra szól.

Több olyan lévai tisztviselő akad, akik élénk honvágyal Debrecen iránt vetek részt az ünnepélyen.

Az estét Szabó Antal vallásotató lelkész rendezte, aki Módsz Lászlónak volt a tanítványa még a losonci teológián és rajta keresztül, később pedig debreceni diáksága idején barátkozott meg Debrecennel.

Bernadotte gróf, a svéd Vöröskereszt alelnöke Londonba készül, ahol megbeszéléseket folytat, hogyan vehetné ki a Vöröskereszt részét a háborút követő újjáépítés munkájából.

DEBRECZEN 3 OLDAL 1944 I. 20

Szent Margit nevenapja

Budapest, jan. 19. Árpádházi Szent Margit nevenapján, Angelo Rotta érsek, apostoli nuncius ünnepi szentmisét pontifikált a Domonkosok Thököly-úti templomában. A főhajó szentély előtti részében a katolikus közélet számos egyházi és világi előkelősége foglalt helyet. Evangéliumkor Mihalovics Zsigmond pápai prelátnak mondott szentbeszédét arról az idők feletti, az egész nemzetet megrázó küldetéséről, amelyet Szent Margit teljesített magyar hazajárta.

Nemzeti küldetése nem fejeződött be halálával, hanem tovább folytatódott a századokon keresztül és különös jelentőséget nyer a mai veszedelmes és kemény időkben. Megtanulhatjuk tőle, hogy le kell törnünk magunkban az élvezetvágyat, könyvelmőséget. Vérontás nélkül nincs megváltás, egy nemzet megváltása sem mehet végbe másképpen, mint gyermekeinek lemondásában és az áldozatosság szellemében. Nemzeti szentünk ő, boldogulásunkért áldozat, ifjúságunknak tanítómestere.

Szerte az országban minden templomban és kápolnában ünnepi szentmisét mondottak és szentbeszédet hangzottak el.

Debrecen mindhárom katolikus plébániája ünnepélyes nagymisével ünnepelte Boldog Margit szentté avatását. A katolikus iskolák növendékei reggel a Szent Anna plébánia templomban jelentek meg szentmisén. Este Te Deumot litániát tartottak a debreceni templomokban.

Tito megbeséült?

Kajró, január 19. (Bud. Tud.) A kairói rádió meg nem erősítet, hirt közöl arról, hogy Tito tábornagy a montenegrói hegyekben folytatott harcokban megbeséült.

Roosevelt 5 kilót fogyott

Washington, jan. 19. (Bud. Tud.) Early Stephen Roosevelt elnök titkára közölte, hogy az elnök betegsége miatt öt kilót lefogyott.

Roosevelt most időnként jobban van időnként ismét rosszul van, mindazonáltal általános egészségi állapota láthatólag javult Orvosai óvják a megerőltetéstől.

A Szovjet nagykövetet küldött Benes meilé

Londoni jelentés szerint a szovjet-kormány nagykövetet nevezett ki a Londonban működő cseh emigráns-kormány mellé. Az új nagykövet Zakhárevics Lebedev, átnyújtotta megbízólevelét Benesnek.

Üzenetek a frontról

Czeglédy Lajos övezető a B. 545 tábori postaszámról megnyugtató üzenetet és szerető csókjait küldi Debrecenbe és Hajdúszoboszlóra hozzátartozóinak. Ertesíti szeretteit, hogy szabad-ságra nemsokára hazaérkezik.

Kubinyi András zászlós a B. 471. tábori postaszámról üzeni hozzátartozóinak és ismerősének, hogy ne aggódjanak érte, mert hála Istennek a legjobb egészségben van. Szerető csókjait küldi a messze idegenből.

Ujváry László honvéd a K. 690. tábori postaszámról üzeni szüleinek Hajdúszoboszlóra, hogy hála Istennek a legjobb egészségben avn és a messze idegenből szerető csókjait küldi.

Szabóvatta

minden mennyiségben és minőségben kapható

Balla Balázs
Svetits palota

A Szófia elleni légitámadás áldozatai

Szófia jan. 19. A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: A január 10-i szófia bombatámadással életét veszítette Stefan Bállinos, az európaszerte ismert bolgár orostanár. Házát bombatámadat érte s úgy ő, mint felesége azon-

nal meghalt. Életét veszítette az országos propagandaigazgatóság egyik osztályvezetője, Peter Dones, valamint a bolgár sajtóiroda szerkesztője, Petko Vojnikov is.

A volt fasiszták tömeges elítélése várható

Basel, jan. 19. (Bud. Tud.) Az Il Fascio milánói lap azt írja, hogy a legközelebbi időben a volt fasiszták tömeges elítélése várható, akik a fasiszta rendszert a diktatúra bukásának pillanatában elarulták. A külön törvényszéket Veronából Torinóba helyezték át. A törvényszék bizottságokat küldött Rómába, Firenzébe, Bolognába, Genovába és

Velencébe. Ezenkívül 50 vidéki különbíró megkezdte működését.

A nyilvánosság csupán egy részét ismeri azoknak az eseteknek, amelyek a különbírók előtt tárgyalásra kerülnek. A Regime Fascista azt írja, hogy csupán a legszigorubb és legkönyörtelenebb igazságszolgáltatásról lehet szó.

Esterházy János a szlovákiai magyarságról és Benes új mesterkedéseiről

A Magyar Kulturális Egyesületek Országos Szövetsége más két rokon intézménnyel karöltve kedden délután a Tudományos Akadémián előadó ülést tartott. A népes ülést Hankiss János államtitkár nyitotta meg, majd gróf Esterházy János előadást tartott a nemzeti életről a kisebbségi sorsban. Bevezetőjében elmondotta, hogy a kisebbségi sorsban élő magyarok figyelméssel kísérik az itthoni állapotokat és kettőzött figyelemmel nézik a kinti eseményeket.

Esterházy János visszapillantást vetett Masaryk és Benes munkálkodására, Benes mostani mesterkedéséről igen hasonlítottak akkori működéséhez. Az illusztris előadó ismertette azt a jegyzőkönyvet, melyet Masaryk szerkesztett az első világháború alatt amelyben egész Európa sorsát a szláv szempontot figyelembe véve elrendezte. A cseh vezetők, — Masaryk kivételével, biztak Oroszország győzelmében. Sok a hasonlóság a mostani helyzettel: akkor is Közép-Európa felosztása volt Oroszország célja. Ez a probléma szorosan összefügg a szlovákiai magyar kisebbség sorsával.

Ezután az 1918-as összeomlást követő időket tárgyalta Esterházy János, Hangoztatta, hogy a csehszlovákiai magyar kisebbség a húsz év alatt kiállta a próbát és különösen kultúrfejlés révén emelkedett ki minden vonatkozásban. A magyarok azokból a szellemi tartalékokból éltek, melyek a múltból maradtak meg. — Masaryk tisztában volt azzal, hogy azok a kisebbségek, így a magyarok, akik uralkodó népből veszik vállukra ezt a sorsot, nem

sokáig tűrik azt. Eppen ezért szeretne volna ezt a kérdést svájci példára megoldani. Benes viszont azt hangoztatta, hogy még húsz évre van szüksége ahhoz, hogy a csehszlovákiai magyarság levétközze magyar szellemet és beolvadjon a szlávokba.

Esterházy János ezután arra mutatott rá, hogy a húsz év alatt a külföld és a parlament volt a magyarság két fóruma. Külföldön Szűllő Géza végzett nagy munkát, Prágában ugyancsak Szűllő vezetésével működtek a magyar képviselők. Az 1938-as események láttán a cseh kormány már kedvezményeket ígért a magyaroknak, de a bécsi döntés a kérdéseket részben megoldotta.

Szlovákia megalakulását a magyarság kedvezően fogadta Gróf Esterházy János volt az első, aki üdvözölte megalakulása után a fiatal államot, ahol 2 és félmillió szlovák mellett 150,000 német és 100,000 magyar él. A szlovák állam a kisebbségi kérdésben a kölcsönösség álláspontjára helyezkedett. Mivel a magyarok szétszórtan élnek és nehéz szervezet kultúrális életet élniük, szükséges az anyaországgal való kultúrális kapcsolatok felvétele, főként a könyv és a rádió útján. Erre Magyarország részéről meg is van a jóakarát.

Esterházy János befejezésül hangoztatta, hogy a szlovák állam jóindulata mellett az ott élő magyarok az anyaország további szerető gondosságát kérik, hogy ne érezzék magukat egyedül és így megmaradhassanak azoknak, akiknek ők akarnak maradni: mindig igaz magyarnak. (MOT.)

A lévai diákok Debrecen ismerető estét rendeztek

A lévai Soli Deo Gloria kötelékébe tartozó református diákok nagyszabásu debreceni estét rendeztek, tisztán abból a célból, hogy ott megismertessék Debrecen a lévaiakkal. Az estét a lévai egyházaközség tanácssterében rendezték szép műsorral. Czeglédy Pál esperes, Czeglédy Sándor debreceni professzor nagybátyjának imája hangzott el bevezető közének után, majd Oláh Gáborról, Baja Mihályról, Csokonai Vitéz Mihályról verseket szavaltak, egy debreceni lelképíztör által írt két éneket ad-

Milliók használják állandóan meglepedéssel a DARMOL-t ezért, mert megbizhatón és teljesen fájdalom nélkül helyi. Legrégibb és leghatékonyabb csokrolódás használható a.

A BÚZA A MAGYAR FÖLD ARANYA

HELYEZZE PÉNZÉT BÚZAKÖTVÉNYBE

A BÚZA A MAGYAR FÖLD ARANYA

HELYEZZE PÉNZÉT BÚZAKÖTVÉNYBE

A LEGJOBB PÉNZ-ELHELYEZÉS A BÚZAKÖTVÉNY

A fehér rém és a fojtogató gyermekhalál orvosainak jubileuma

Két orvosi jubileum esztendőjéhez érkezett el az emberiség. Koch Albert a tüdőbaj és kolera bacilusának felfedezője száz évvel ezelőtt született. Emil Behring a diftéria szérum világhírű fejtalálója pedig ötven esztendővel ezelőtt adta át találmányát a világnak. Azt a találmányt amely a fojtogató gyermekhalál, a diftéria pusztításának gátat vetett és lecsökkentette a gyermekhalandóság számát...

Két alkotásban gazdag, kincses élet emlékeztet a dátuma mellett áll meg az emberiség... Mindkét élet tele küzdelemmel, tragédiákkal. Koch Róbert hosszú évtizedeket küzdött át, amíg munkájának értékét felismerik... Behring pedig, ezek életének megmentője akkor fedezte fel szérumát, amikor már nem tudja megmenteni azt a lényt, akinek élete legkedvesebb számára...

A nevezetes évfordulók alkalmából nem érdektelen elmondani a két tudósról egyet-mást...

Koch Róbert, a modern bakteriológia egyik megalapítója száz esztendővel ezelőtt Klausthalban látta meg a napvilágot.

Orvosi tudományait Göttingenben végezte, általános gyakorlatlalt foglalkozott. Előbb a Honver melletti Lagenhagenben telepedett le, 1872-ben kerületi orvos lett Wollsteinben. Szabad idejét bakteriológiai tanulmányoknak szentelte: foglalkozott szepitkémivá, lépfenével és bebizonyítottta, hogy a sebtörtést okozó baktériumok egyik állatból a másikra átvihatók. 1880-ban meghívták a császári egészségügyi hivatalba. Itt rövid időközökben követték egymást legjelentősebb felfedezései: a baktériumok különválasztása s tiszta tenyésztése folyékony és hamar megolvadó zselatin-táptalajjal, festési móddal láthatóvá való tételük, mikrofotografia, majd a dezinficiáló eljárás alapja, áramló vízgőz felhasználása, A górcsövi technika fejlesztésével 1882. fedezte fel a tuberkulózis bacilust és 1884-ben mint a kalkuttai német kolera bizottság vezetője, a kolera okozóját: a komma-bacilust; ez alapon kidolgozva a védekezés módszerét is, mely kitűnően bevált. Még az első világháború alatt is az ő előírása szerint sikerült megfékezni a többször hurokolt kolerát. A vérhas, tifusz és trachóma elleni védekezést is ő alapította meg.

Elismerésül 100.000 márká állami tiszteletdíjban részesült, — 1885-ben pedig berlini rendes egyetemi tanárrá nevezték ki. — 1891-ben az ő tervei szerint épült Berlinben az „Intézet a fertőző betegségek ellen”, melynek igazgatója lett. Ugyan abban az évben

SZÍNHÁZI MŰSOR:
Csütörtök este: Romeo és Julia.
A) bérlet.
Péntek este: Romeo és Julia.
B) bérlet.
Szombat, délután: Udvarolni felesleges. Pilléres helyiárak.
Szombat este: Romeo és Julia.
C) bérlet.

CSOKONAI SZÍNHÁZ
Telefon 25-45, igazgató B. Unger István
Előadások: d. u. fél 4, este: fél 7-kor

Csütörtökön A) bérletben és a következő napokon:

ROMEO és JULIA
Shakespeare remekműve újszerű rendezésben és kiállításban.

lepte meg a berlini nemzetközi X. orvoskongresszust azzal a bejelentéssel, hogy sikerült tisztán előállítani a tuberkulózis bacilusának toxinját, a „tuberkulint”. 1896-ban az angol kormány megbízásából ment Dél-Afrikába a marhapestis tanulmányozására. Néhány hónap alatt megfékezte a járványt, míg a következő évi emberpestis elleni tanulmányútja Indiában nem volt eredményes. Dél-Afrikába visszatérve, más trópusos betegségek felfedezése és leküzdése körül tett több fontos felfedezést. Berlinben főleg a tuberkulózis és tej-infekció kérdésével foglalkozott, 1903-ban újból Afrikába ment, ahol a malária, marha és lóbetegségek, valamint a tripanozmák szerepe körül tett több fontos megállapítást, 1906-ban újból kutatta Afrikában az álmokör közelebbi körülményeit s sikerült nemcsak a kórokozót, hanem hatásos gyógyszerét is az atoxilban megtalálni. Ez volt utolsó nagyobb felfedezése. Számos kitüntetésben részesült, 1905

Száz esztendeje tünt fel a legnagyobb magyar mesélő, Jókai Mór, akinek számtalan kapcsolata volt Debrecennel

Kerekén száz esztendővel ezelőtt, 1844. januárjában került a magyar olvasó közönség kezébe a legbűvösebb szavú magyar mesemondó, Jókai Mór első regénye.

Ez volt az első kötet a százharminc közül, amit kincses ajánlékként elhelyezett a magyar szellemi élet asztalán. Sem előtte sem utána nem volt hasonló lebilincselő hatású írója a magyarságnak. A Debrecen munkatársa az elmúlt években is, amikor Debrecen szellemi fogyasztásáról kérdezte a könyvtárak igazgatóságát, azt a választ kapta, hogy a legolvasottabb író még ma is Jókai...

Csodálatos meseforrás volt Jókai tehetősége. Bűvös patakok, melyben csillogva tükröződött vissza a mindenség. Minden megszépült, idealizálódott ebben a fényben... az élet az emberek, a történelem. Az ember lelkében olt rejtőzik a mesésromantika örök gyermek és a mai napok sötét záporában, az élet kegyetlen útjesei között a Jókai regények ezt a mesevilágot álmodták vissza az embereknek vigasztalásul. Mert olyan korban írt, amikor nagyon szüksége volt a magyar embernek a vigasztalásra, a valóság sötét arcát elfedő álmok selymére... A szabad-ságharc leveretése utáni időre Világostól az 1867. évi kiegyezésig terjedő két évtizedre ének legzebb művei. Mintha egy jószágos kéz adta volna a mindentől megfosztott magyarságnak a zord évtizedek alatt vigasztalást... Es Jókai írt, a mesepatakok áradt gyönyörű fényvel, csillogóan. A jelen szomorúsága között megmutatta a tündökölő multat. Felfedte, hogy sokszor, nagyon sokszor volt a magyarságnak súlyos gondja, nehézsége, de túlélt, kiheverte Jókai mesélt és lassan derülni kezdett az ég... jött a kiegyezés, a millennium esztendeje, jobb napok jöttek a magyarságra...

Aki az egyetemes magyarságnak nagy írója volt, annak életében meleg kapcsolatokat kellett jelentenie a legmagyarabb városnak, Debrecennek... Természetes tehát, hogy Jókai is, akárcsak Petőfitől Adyig, Aranytól Szabócskától irónk egész sora, nagy érzéseket melengedett lelke mélyén a főszgyökere magyarságnak e tiszta levegőjű

A P O L L O
színház

Pénzeken utoljára:

MAKACS KATA
A brilliáns új magyar vígjáték
Buttykay Emmy, Hajmássy és Mihályffy főszereplésével
Előadások: 3. 5 és 7 órakor

DEBRECZEN 4 OLDAL 1944 I. 20.

ben megkapta a Nobel-díjat. — Munkássága új korszakot jelentett a bakteriológiában és az immunitás terén.

Emil Behring, mint katonavos kezdte pályafutását. Később azonban életét teljesen a tudományos kutatómunkának szentelte. Felfedezése előtt a gyermekhalandósági statisztika döbbentető adatokat mutatott átlagban a gyermekek harminc százaléka pusztul el 14 éves kora előtt fertőző betegségekben, nagyrészt diftériában... Felfedezésének híre már 1890-ben foglalkoztatni kezdte a tudományos világot, gyakorlatilag azonban csak 1894-ben kezdték alkalmazni a diftéria szérumot, Ma már minden művelt állam kötelezővé tette a diftéria oltását és így sikerült a fojtogató gyermekhalál számát a legcsekélyebbre lecsökkenteni... Behring életéről munkásságáról 50 évvel a diftéria szérum felfedezése után könyv készül „A gyermekek megmentője” címmel.

félszékkel szemben...

Ezt az érzést írásai is visszatükrözik... Az »Es mégis mozog a föld« Csittvári krónikáját a debreceni kollégium diákjai írják... a debreceni diákkörlet nyer melegsívű megörökítést ennek a regénynek lapjain. »A debreceni lunatikus« legjobb humoros írásai közé tartozik Jókainak. Ez a humor szivarvány színével beragyog és örökéletre konzervál kisembereket, egyszerű mindennapi alakokat. A legzebb írása pedig, a »Sarga rózsák« c. pusztai regény, ez a hibátlan kis remekmű, melynek az egész európai irodalomban hasztalan keresnők párját: a Hortobágyról szól... ezt a magyar föld közepén szűz tisztaságban rejtőző darab Keletet örökíti meg izes magyar alakjaival...

De nemcsak művésze, maga az író fizikálisan is nagyon mély és teljes kapcsolatba került Debrecennel ebben a városban töltött napjai során, élete egyik legválságosabb korszakában...

Végül pedig talán mondjuk el, hogy a leghibátlanabb, legzebb, legjellegzetesebb Jókai-tanulmányt Zsigmond Ferenc, a debreceni református főgimnázium tanára, a kiváló magyar esztéta írta, aki sok olyan ponton szolgáltatott igazságot a nagy magyar írónak, ahol nem tudták megtalálni műveinek szépségét és jelentőségét...

Ötvenéves jubileumán, 1894. januárjában lelkesen ünnepelték az ország nagy mesélőjét, aki nek soha nem múlt érdeműl ismerték fel, azt az áldozatos szellemi szolgálatot, mint a szabadságharc leveretését követő elnyomatás idején vállalt. Egyike volt a nemzet legnagyobb virasztóinak és ébresztőinek. Mesélt letűnt dicsőséges napok történetéről, a hazaszeretet és önfeláldozás csodáteleiről és vigasztaló csöppötlettel a bánattépte nemzet szívébe.

Írói pályafutása indulásának századik évfordulóján kegyelettel fordul emléke felé a magyar lélek, mely az ő csodálatos történetét át ismerte meg, mit jelent magyarnak lenni. Mint a nehézség megpróbáltatás időkben mindig most is jól elmerülni ebben a tündérszínházban patakzó, aranyhullámú mesefolyamban és míg zúg az idők árja elvándorolni lélekben a Bálványos vár

HUNGARIA
színház

Ma először!
Nagy Kató főszereplésével

Lángoló ifjúság
Szereplők:
Jules Berry, Georges Rigaud,
Előadások: 5 és 7 órakor.

romjai közé, a löcsei fehér aszsony városába a dalmát partok sziklái közé, vagy az Aranyemberrel beutazni a Vaskapu felejthetetlen tájait... A Jókai regényekben ott él az egész, a teljes Magyarország, úgy ahogy minden magyar lélekben él szétválasztottan egybeforrva. Az a 130 kötet, amellyel megajándé-

kozta nemzetét hiánytalanul éri az alföldi napsütést, az erdélyi nemesét, az adriai bórát és a tátrai zuzmarás tájakat. Sok esztendővel halála után is mesél, vigasztal batorit és biztat a szebb jövővel, amikor valóságos lesz az álom, igazság a mese, úgy, ahogy Világos után is eljött a kiegyezés...

Csáky tanácsnok kinevezése Pestszenterzsébetre

Már hírt adtunk arról, hogy Csáky (Kupinszky) Sándor debreceni I. oszt. aljegyző, tb. tanácsnokot, aki éveken át vezetett példát mutatóan Debrecen város-és városi igazgatóságát, a m. kir. belügyminiszter Pestszenterzsébetre városi tanácsnokká nevezte ki.

A kinevezés a mai hivatalos lapban jelenik meg a következő szöveggel:

A m. kir. belügyminiszter dr. Csáky Sándor I. oszt. aljegyző, debreceni lakost Pestszenterzsébet megyei városhoz tanácsnokká kinevezte.

Illyés József egyetemi tanár meghalt

Illyés József dr. egyetemi tanár volt országgyűlési képviselő, — szerdán délután Budapesten 75 éves korában meghalt, 1887-ben született Huszton. A budapesti egyetemre 1902-ben hívták meg a magyar alkotmány- és jogtörténet tanárául. 1913-ban a nemzeti munkapárt programjával Huszton képviselőnek választották és azóta több ízben tagja volt a képviselőháznak. Mint a ruthén ügyek szakértője, tagja volt a magyar békedelegációnak.

A közönség szava Borralaló

A vendéglátóipari üzemekben az a szokás, hogy a vendégek egy része a 12—15 százalékos kiszolgálási díj felül borralalóval is jutalmazza a pincért. Ez a jutalmazás, borralaló adása annyira fájt egyes vendégeknek, vagy vendéglősöknek, hogy arra kéri az illetékes hatóságot, hogy rendelettel szüntesse be a borralaló adását és elfogadását. Egyes lapokban olyan cikkek jelentek meg, amelyek megvádolták a derék, tisztességes, udvarias pincért, hogy kéri és provokálja a borralaló adását. Ez az állítás nem helyénvaló, mert az 1936. évben megjelent törvényt — amely eltiltotta a tetszés szerinti borralaló adását — mi akartuk, kértük, megkaptuk és meg vagyunk vele elégedve. Valóban az az állítás is, legalább is általánosító módon, hogy „kinézzük” azt a vendéget, aki nem jutalmaz bennünket borralalóval. A valóság az, hogy a százalékos rendszer bevezetése jól bevált, megadta nekünk a munkánk után járó becsületes megélhetést és nem provokáljuk a külön borralalót, ellenben az 5% magyar szokást örökítő úr, a borralaló osztogató vendég mindig volt és lesz is akármilyen rendelet, és törvényt akarnak kieroszakolni, mert az udvarias és intelligens magyar pincér, aki világhírt szerzett magának, tudja azt, hogy melyik vendége igényes, kevéssé vagy sok „savas” és eképpen igyekszik őt kiszolgálni és figyelmességéről kapja a jutalmat, köznyelven borralalót, mint ahogyan szorgalmáért más pályán is megkapja a külön jutalmat.

Tévedés azt is hinni, hogy a borralalóért figyelmes pincér, ha az inycne vagy beteg vendégnek kedvez, akkor „fekszik” és munkaadója ellen dolgozik. Nem! Csupán figyelmes és tapintatos, amellyel az üzlet tulajdonosának is hasznára van, mert megtartja

a vendéget továbbra is. Azután van olyan eset is, amikor a napi vendég, aki már 10—15 éve ismeri a pincért, leül, rendel, meglepő tapogatója szebeit, Józsi kérem, áitöltöttem, a másik ruhában felejtettem jegyeimet, kölcsönözzenek nekem holnapig zsír-, tézta- és kenyérjegyet. Józsi udvarias, már hozza is az ebédet és a saját gyeiből leadta a konyhában a jegyeit. Azért is, mert az idevonatkozó rendelet nem engedti azt, hogy a vendéglős hitelezze, illetve engedje ki jegy nélkül az ételt. Így a vendéglős nem követi el szabálytalanságot, a vendég meg van elégedve, a Józsi pedig — ismétlem a figyelmességért — borralalót kapott. Tehát nem provokálta azt és nem kérte. És még sok-sok esetet tudnék felhozni annak igazolására, hogy a pincér nem kéri és nem kényszeríti a vendéget a borralaló adására, hanem azt figyelmességéről, szolgálatkészségéről kapja.

Szerény véleményem szerint, ha volt, vagy van is egy-két meg nem engedett „erőszakos”, „provokáló”, „a vendéget kinéző” pincér valahol az országban, mégsem lehet és nem is igazságos dolog általánosítani és megvádolni sok ezer tisztességes pincért. Egy-két ember bünéért nem bünhödt több ezer.

Balogh Ferenc.

— Oakland egyik lakóegye-dere esett Kaliforniában egy amerikai katonai szállítógép. Rombadöntött egy házat, több más épületet felgyújtott. A gép valamennyi utasa szörnyethalt. (NST)

— Feloldották a zár alól az amerikai vasutakat. A vasútzárt annak idején a fenyegető vasútsztrájkjal kapcsolatban rendelték el. A feloldásra vonatkozó rendelet azonban hatályba lépett.

— Stark amerikai tengernagy Angliába érkezett. A tengernagy, aki az Európában állomásozó és az invázió során harcbevetendő északamerikai haditengerészeti erők főparancsnoka, Washingtonban folytatott megbeszéléseket.

Vendéglősök korcsmárosok
szükségeiteket legolcsóbban

Pótor László
bornagykereskedőnél szereshetik be
Hatvan-u. 35. Tel. 32-71.

VIGSZÍNHÁZ
m o z g ó

Ma 5 és 7 órakor a különleges, lebilincselő, pazar kiállítású magyar filmek:

Lejtőn
Főszereplők:
Szilágyi Szabó Eszter, Gré-guss, Timár és Fáy Béla.

METEOR
m o z g ó

Csütörtökön 5 és 7 órakor utoljára!
Általános közkívánatra!
„A KIRCHFELDI PAP”
Járay János költői szépségű filmje,
Péntektől: A halálos esők.
(Karády.)

Argentína

(m) Az utóbbi hetekben sokat beszélt magáról Dél-Amerikának az a második legnagyobb országa. Már azelőtt nevezte reá az Egyesült Államok kormány, mert nem akart szakítani a tengelyhatalmakkal, napjainkban meg az első és ezideig az egyetlen amerikai állam, amely az új boliviái kormányt elismerte. Most meg a várnapi földrengés állítja az érdekföldes középpontjába. Ma, mikor ezrével pusztulnak az emberek a harcatereken, városok dőlnek romba a repülőgépek bombáitól, mégis részvétet kelt annak az 1500 embernek a sorsa, akik a sanjuani (szahuáni) földrengéskor meghalnak a rothalmazza vát 50.000 lakosú San Juan városnak sorsa is. Ilyenkor érezzük, hogy mennyire Isten kezében vagyunk.

A város az állam nyugati határát alkotó Andok-hegység lábánál fekszik. A Dél-Amerikán végigvonuló hegységnek legmagasabb csúcsa, a 7000 méter magas Akonkagua olyan távol van tőle, mint Budapest Szolnoktól. Argentínának csupán ez a része hegyes, a többi síkság és fennföld. Ha Európában helyeznők el ezt az államot, akkor a Skandináv-félszigettől Afrikáig nyúlna. Nyugati határa az Atlanti-óceán, a keleti pedig az az egyenes vonal lenne, amelyet Svédország keleti tengeri partjától Spanyolország földközti-tengeri partjától húzatunk meg.

Ez az Európa egyharmadával felérő terület meglehetősen néptelen. Hiszen csak 13 millió lakosa van, tehát 4 millióval kevesebb, mint a 15-ször kisebb mai Magyarország. Pedig termékeny föld. Különösen az a pusztaság, amelyet pampának nevezünk. Az ország közepét elfoglaló földön folyik földünk egyik nagy folyama, a La Plata és mellékfolyóival beágyazza az egész pampát. Nem olyan sima itt a föld, mint a Hortobágyon, hanem lapos hullámok nyúzódnak az Andok felé. Olyan alacsonyok e hullámok, hogy a kilátás sehol sem zárják el. Itt van a legtöbb város és település. Persze, elsősorban a folyó mellett. Itt fekszik a főváros, Buenos-Aires (azt jelenti jó levező). Itt él az ország lakosságának hatodrésze, több mint két millió ember. Budapestnek csak valamivel több lakosa van egy-milliónál. E folyó mellett törekedtek az első spanyol bevándorlók

az Andokban fekvő ezüsbánya-országokba. Az ezüst latin neve argentum. Ebből származik az Argentína név. Csak később veték észre, hogy nem kell olyan messzire menni a vagyonért, hanem itt is meggazdagodhatnak talán kevesebb munkával, mint amivel az ezüsbányász jár. A pampa kiválóan alkalmas volt állattenyésztésre. Földje termékeny, éghajlata olyan, mint a miénk, csak hogy ott most nyár van és amikor mi aratunk, ott a magasabb helyeken havazni fog. Az esője azonban az ország belső alacsonyabb részén kevesebb, mint a miénk és még bizonytalanabb. Ezért alkalmas elsősorban állattenyésztésre. Nemsokára százszázalékkal, milliószámra kóboroltak rajta néhány lovas pásztor — itt gaucho-nak nevezik őket — felügyelete alatt a szarvasmarhák, juhok és lovak. A pásztorok minden étkezésre felütöttek egy márhát, annyi kg. húst vágtak ki a még vergődő állatból, amennyire egy étkezéshez szükséges volt, a többi ott rothadt meg a földön. Nem volt érdemes kihajtani a tengerpartra, mert a távolság miatt többbe került a kihajtás, mint amennyit az állatért fizettek volna. Csak akkor lett jövedelmező az állattenyésztés, amikor megtanulták a hűsítőanyaggyártást és a hús fagyasztását. Ma Argentína a világ harmadik lovas, negyedik marha- és ötödik juhtenyésztője. A legelőket drótkerítések veszik körül s a pampán e kerítések között vannak az országutak. Ma már inkább délre, Patagóniára terelődik az állattenyésztés, mert a pampát feltörik és búzával, tengerivel, lucernával veszik be. Ma a világ hatodik búza- és második tengeritermesztője. A németek és a csehek a mostani háború előtt innen vették búzáikat, mert a hajóolesóbban szállították hozzájuk, mint tőlünk a vasút. Ezt az üzleti összeköttetést az is elősegítette, hogy a spanyol származású argentinon kívül sok német kereskedő és iparos is él az országban. Sok az olasz is, akik mint mezői munkások voltak keresettek ebben a munkásihiányban szenvedő országban. A tengelyhatalmak irán táplált rokonszenvnek nemcsak a kedvező üzleti összeköttetések, hanem e két nemzet fiainak nagy száma is érhető magyarázata.

DEBRECZEN 5. OLDAL 1944. I. 20.

Margarin kiosztás

Értesítem a város közönségét, hogy a rendes zsirjegy 1944. január 23-tól január 29-ig terjedő időre szóló 38-as, ugyancsak a nehez testi munkások és terhes, szoptatós anyáknak jaro pótszirjegy ugyanezen időre terjedő 38-as számú szelvényere *zsir, zsirszalonna és szosszalonna nem szolgáltatható ki, hanem csak margarin és pedig a rendes zsirjegy 38-as számú szelvényére 10 dekagramm, a pótszirjegy 38-as számú szelvényére pedig 4 dekagramm*. A január 23-tól január 29-ig terjedő hetre a vendéglátó ipari üzemek és intézmények is margarint kapnak.

A Közélemezési Ügyosztály által kiadott utalványokra, amely nyíben azon zsir, vagy zsirnak való szalonna van kiutalva, továbbá a körzeti irodák által szabadságos katonák stb. részére kiadott *Rendkívüli jegy zsirra*, elnevezésű jegyre azonban a hentes iparos az 1944. január 23-tól január 29-ig terjedő hetén is zsirt, vagy zsirnak való szalonnát köteles kiszolgáltatni. *Polgármester.*

Bab, borsó elszámolás

Felhívom a bab- és borsó elosztásban résztvevő kereskedőket, hogy a kenyér és finomlisztjegy I. és II. számú szelvénye, amelyre babot és borsót szolgáltatott ki, január hó 15-ével lejárt.

A jegyszelvényekkel január 21. és 22-én kell elszámolni és pedig 21-én A—K-ig.

22-én a többi kereskedők számolnak. *Polgármester.*

A haszonbérbe járó sertések házi vágása

Tegnap tájékoztatást közöltünk arról, hogy miként lehet háznál sertést vágni. Még mindig van félreértés a haszonbérbe járó sertések vágása körül, ezért az érdekelteket figyelmeztetjük, hogy a haszonbérbe járó sertések vágásánál meg kell szerzőni a zárlemondási igazolást, ami a bérlelvéne feltüntetésével állítat ki magának és ezzel az igazolással megy el a vágási engedély elnyerése után a járlatot átiratja a saját nevére és három napon belül beadja a járlatot a gabonairodában.

Basahalom-asztaltársaságot alakítottak a debreceniek Nagyváradon és Kolozsvárott

Az erdélyi részek felszabadul-tával nagyon sok debreceni születésű és olyan debreceni helyezkedett el Kolozsvárra, Nagyváradon és a többi erdélyi városokban, akik huzamosabb időn át fejtették ki Debrecenben közéleti munkásságukat. Ezek a debreceniek leg-elsősorban Kolozsvárott tömörültek és ott megalakították a „Basahalmi Asztaltársaságot”, melynek elnöke vitéz Huszár Endre ezredes lelkipásztor, a kolozsvári református honvéd egyházi lelkipásztor, tagjai pedig a középosztályiak azok a katonai és polgári tagjai, akik Debrecenből kerültek a kincses városba, természetesen rang- és valláskülönbőség nélkül.

Most a kolozsvári mintára Nagyváradon alakítják meg a Basahalmi Asztaltársaságot. Ennek a mozgalomnak élén dr. Csige Sándor rendőrtanácsos áll, aki maga is törzsökös debreceni és hosszabb időn át a debreceni kapitányságon teljesített szolgálalatot. Elgondolása szerint a Nagyváradon megalakuló „Basahalmi Asztaltársaság” tagjai hetenként egyszer jönnek össze és ápolják a kapcsolatokat, melyek Debrecenhez fűzik őket.

A víziló balladája

Írta: IGNACZ RÓZSA.

Másfél éves volt Adam fiam, mikor először állatkertbe vittem. Gyermekem örök kedvencei, a majmok, nem tettek rá semmi különösebb benyomást. A zsirafot is feltűnő arroganciával me-regette alulról fölfelé, mintha bizony a toronyalakú, elegáns gavallér csöppet sem imponálna neki. A teve láttán csak mosolygott, fölényesen. Nagy vice is csakugyan. Hogy ő egyszerre lepeget azonos oldalon elhelyezett két lábával előre. Adam ugyanis ezt már egyéves korában tudta, tudta, mikor egyetlen rohammal mászta végig a gyermekszobát, a szalont és a férfiszobát. S azon is mi van érdekes, hogy a fóka majd nem úgy ugat, mint a kutya? Majdnem. Hát az semmi! Van a mi villánkban egy valószínű kutyá, Szultán a neve. Azt tessék meghallgatni.

Hanem a víziló az már igen! Háram tartottuk vissza, hogy be ne másszon hozzá a medencébe.

— Víziló baci. — mondta elragadtatással a kis maszatos arca egyetlen átszellemű mosolyban fűződkölt.

— Gyeje Állkához, — biztatta a hatalmas állatot. Parányi mutatványját beörszítette, úgy hívogatta kedvesen. Csodálatos! A víziló nem jött. Hogy is lehet ilyen tapintatlan, vastagbőrű, igazán. Adam megszerződött. — Simi kezdett kis arca eltorzult, kivörösödött.

— Csűf víziló! — kiáltott, — hasznatlan! — Ez az Adam nyelvény valami káromkodás felét jelent. Sirt, rúgott, harapott, méltatlankodástól csak úgy zen-

gett az autóbusz az úton, haza-felé. Otthon se csillapodott.

Reggel aztán derűsen ébredt. Szokatlanul jó volt, csendes, szótalan, mosolygó. Csak nekem tűnt föl, mintha olykor el-elgondolkoznék valamin. S csakugyan, úgy kilenc óra felé megfogta a kezem és húzni kezdett maga után a fürdőszobába.

— Ott, — mondta titokzatos arccal s az üres fürdőkádra mutatott.

— Ott fűdik a víziló. — ismételte sejtelmesen s mintha látná, végig húzta kezét a kád fölé.

— Fantáziál, — mondta a kis asszony.

— Hazudik — szögezte le zordan az apja. En hallgattam és figyeltem tovább.

...Balladákat tanultam aznap délután, balladafűződő este-mre készülttem épen Adam a gyermekszoba szőnyegén ülő és a kockáit rakogatta csendesen. Kádár Kata szomoró balladáját tanulta, Gyula Márton és a szegény jobbágy leány bus szerelmi történetét. Az első sorokat mondogatta.

Adam kezében egyszerre csak meztől az építkezés. Fejét föl-emeli, arcára kiragyog.

«Elindulnak, mennek, mennek! — mondom én.

Adam fölugrik, boldog, repeső kacagás buggyan föl parányi ajkán és kivágja diadalmasan: — Vízilóhoz!

Igy lett balladafűződő másfél éves fiamból. S az egésznek az a csúnya víziló az oka, mert nem akart vele játszani.

A fiatalkorúak bíróságának első debreceni vádlottja büntető feladatot írt 9-1-ig — ezelőtt 30 évvel

A fiatalkorúak debreceni bíróságának első tárgyalása.

A fiatalkorúak bíróságának működése ma már nemcsak megszokott dolog, hanem nélkülözhetetlen is a még gyermekkorban levők jó útra terítésében. Harminc évvel ezelőtt még nagy szenzáció volt Debrecenben a fiatalkorúak bíróságának első tárgyalása és ennek lefolyása ma is lelket megfogó motivumokat tár elénk. Az első tárgyalás így folyt le:

Dr. Komlóssy Pál kihágási bíró egy tejarcú, okosán csillogó fekete szemű kis cselédet hallgatott ki, akit a rendőr azért állított elő, mert három napig csavargott az utcán. Átkísértette a fiatalkorúak bírójához, dr. Nagy Kálmán törvényszéki bírósághoz, aki akkor a vizsgálóbíróság vezetője volt.

A leány elmondta, hogy 15 éves négy héttel ezelőtt jött Debrecenbe Kábaról. Három hétig szolgált egy helyen, de nem volt kedvére való ez a hely és otthagya. Három napja sehol sincs, mert válogatót hova álljon el. Csak apja él, aki azért küldte be szolgálni, mert szűkösnek vannak otthon.

Nagy Kálmán maga elé állítja a kis parasztleányt és mint tanító a tanítványát, mint pap a hívének, mint apa a gyermekének tanítást ad a kabai gazda leányának. Elmondja, hogy milyen drága kincs a becsület és milyen bélyeges ember lesz abból, aki letér a becsület útjáról. A csavargóból, a munkakerülőből a falu szegénye lesz, kifűllik, rendőrkézre és börtönbe kerül.

A kis cselédilány némán hallgatta a szigorúságban is jóságos szavakat.

— Ügy-e nem akarsz erre a sorsra kerülni?

— Nem, nem akarok.

— Hát akkor mit fogsz csinálni?

— Elálllok és nem válogatok a helyben.

— És dolgozni fogsz szorgalmasan, tisztességes leszel, hogy megkeressd a mindennapi kenyere det. Most pedig, mert csavargtál fiam, itt maradsz 9 órától 1 óráig.

A kislányt átvezetik a kezelőtiszték szobájába, ott tölti ki a „büntetését.”

Dr. Nagy Kálmán pedig félretolja az asztalán a halmaz aktát, elővesz egy iv papírost és szépen leírja, amit az előbb a kisleány-nak mondott a csavargásról és a becsület munkáról. Végül hozzáírja még a Miatyánkot. Ezt fogja firogatni 9-től 1-ig, mint büntetési feladatot a kis kabai parasztleány, akit pár évvel előbb még leszádta volna, fogdába zárják szállított csavargónők közé és aztán eltoloncolják, hogy meginduljon az útja — lefelé a lejtőn.

Nagy Kálmán azonban ezzel még nem végzett el mindent. A telefonhoz ül és — helyet keresett a kis kabai leányknak.

Az első tárgyalás második ügye komolyabb volt. Egy 16 éves suhanc állt a bíró előtt, az ügyésztisztet dr. Magoss Kálmán látta el. A vád kétféle: lopás és vétésége. Egy részeg ember zsebéből órárt és pénzt lopott ki a fiatalkorú, aztán feltörte az anyja szekrényét és onnan is tíz koronát lopott el.

A fiú beismerte, hogy rossz útra tévedt, azzal védekezett, hogy több helyen inaskodott, de elállt-ték, mert rövidlátó. Az anyja is elkergette hazulról és ezért vállalt el. Sajnálja tettét és szeretne tisztességes ember lenni.

— Milyen foglalkozáshoz van kedved? — kérdi a bíró.

— Cukrászinas szeretnék lenni.

A fiút javítóintézetbe küldik s ha megjavul, elhelyezik cukrász-ámasnak.

Ez volt a fiatalkorúak bíróságának első tárgyalási napja.

Visszafizette a lopott pénzt, nem tettek ellene feljelentést, a csendőrség mégis kinyomozta az ügyet

A pocsjai csendőrőrs jelentette a debreceni kir. ügyészségnek, hogy Zs. Balázs János és Zs. Balázs Gyula pocsjai lakosok lakására a közelmúltban behatolt egy tettes és onnan 360 pengőt ellopott. A károsult fivéreket nem tettek feljelentést, a csendőrségnek azonban tudomására jutott a lopás és ki is nyomozták a tettest Vastag József pocsjai 21 éves napszámos személyében.

A vizsgálat során kiderült, hogy Vastag József, aki jó ismeretségben van Zs. Balázs Jánossal és Zs. Balázs Gyulával, elment hozzájuk a lopás napján 10 pengőt kölcsönkérni. Mikor a 10 pengőt megkapta, látta, hogy honnan veszik, elő a fivéreket a pénzt. Vastag a kapott kölcsön-nézzel elment egyik korcsmába,

ott alaposan berúgott és ittás állapotban elment Zs. Balázsék lakására, hogy újabb összeget kérjen. Nem találta otthon őket, erre odament ahonnan a pénzt elővették a fivéreket és 360 pengőt „kölcsönvett”. Ujabb nagy mulatozást rendezett, mikor azonban kijózanodott, eszébe jutott, hogy a második kölcsönügylet nem volt egészen szabályos, ezért felkereste Zs. Balázsékat és átadta nekik az elvitt pénzt. Balázsék fel-jelentést sem tettek ellene.

— Besurranó tolvaj ellopott 400 pengő értékű ruhaneműt és ágyneműt. Citrom Zoltáné Simonffy-utca 53. szám alatti lakostól. A rendőrség károsult fel-jelentésére megindította a nyomozást.

Holdvilágos éjszakán
Micsél álmodik a lány

Egy szép
Fabián modelről
Ferenc József út 43. Svetits palota.
Telefon: 37-86.

Ne hevertesd a pénzt kamatozatlanul,
vásárolj kamatozó búzakötvényt!

H I R E K

Dolgoztass, hogy dolgozhass!

GYÓGYSZERTÁRAK éjjeli szolgálatára január 15-én reggel 8-tól január hó 22-én reggel 8 óráig: **ARANYANGYAL**, Plac u. 50, telefon: 28-55 sz. — **REMÉNY-SÉG**, Csapó utca 22, tel. 14-21. — **szentháromság**, Homok kert, Szabó Kálmán utca 14 sz. telefon: 17-09. — **SAS**, Hatvan utca 66, telefon: 39-19 szám.

Gulyás Pál

A Baumgarten-díj jutalmazottjai között az idén olvashatjuk először debreceni költő névét: Gulyás Pált. Akik ismerik ennek a törékeny testű s a különféle betegségekkel állandóan heroikus küzdelmet folytató, sámani m. gszáló tságú költőnek egyre magasabb igényrel megalkotott, a népi gyökerektől egészen éteri dimenzióig átívelő költészetét és a világirodalom nagy műveit új szempontból megvilágító tanulmányait, azok előtt nem meglepetés, az a mostani kitüntetés. Az elmúlt év könyvnapjára megjelent hatalmas, reprezentatív verseskötete, „Az Alföld csendjében”, amelyre a Magyar Irodalom pártoló Társaság is megkoszorúzott, már megmutatta s Némth Lászlóval együtt sokan vallották, hogy Gulyás Pálnak a mai magyar líra négy-öt kimagasló egyénisége között van a megérdemelt helye.

Ő volt az, aki megfogalmazta a vidék szellemi magatarását: a vidék többre kötelez. Mit jelent ez a jelző, amely a vidék és Pest felé egyformán kötelez? A vidéki író számára azt jelenti, hogy vállalja az a környezetet, ahová sorsa állította s ne tülekedjen a felszínes sikerekkel kecseslét a Pest felé, hanem iparkodjék mindig magasabb igényt támaszani önmagával szemben. Pest felé pedig azt üzeni Gulyás Pál jelszava, hogy a vidéken talán sokkal tisztább eszközőkkel s még elméltözve is, lehet valaki az igazi költésze, művelője. Gulyás Pál vállalta ezt a sorsot. Debrecenből indult, ma is itt él köztünk s innen hódította meg — ez már természetesen sorsa az írónak — előbb az országot, azután szülővárosát. De Gulyás Pál mostani kitüntetésének nemcsak az ő egyéni sikere, hanem dicsősége Debrecennek is, mert szellemi életünket országos színvonalra emelte néhány magányos társával együtt. Három nagy költőt adott Debrecen a magyarságnak, a felvilágosodás korában Csokonait, az Ady-nemzedék idejében Oláh Gáborit és ma, a népi líra virágzásakor Gulyás Pált.

Legyen büszke Debrecen Gulyás Pálra, legnagyobb élő költőjére.

— **A Keresztény Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége** a múlt évben 1.200.000 dollárt fordított hadifoglyok segélyezésére. A genfi közponból 42.000 csomagot továbbítottak különböző nemzetiségű fogolytáborokba a pénzügyi szempontoktól megfosztottak számára.

— **Emléktábla Kémeri Nagy Imre szülőházán.** A társadalmi Turul Szövetség a szilágymegyei Bűrged községi ünnepség keretében leplezte le a főiskolai ifjúság egykori vezérének, a keleti harctéren hősi halált halt Kémeri Nagy Imre honvédszázados emléktábláját szülőházának falán. Dr. Tarnóczy László emlékbeszéde után Kémeri Nagy Imre István nevű fia vette át az emléktáblát.

Ősz...

Ősz zúg az ágak között,
A szél avarrá avat sok-sok levelet
S hajam cibálja vadul,
Amit végigszántja őszi fejemet.
Az ágak imádkoznak,
Karjuk az ég felé leng-jeng a szélben.
Vagy búcsúintés lenne

A sírba, sárba hulló levelek után?
Hídeg könnyűk hull csendben;
Lenne ki csak ősz esőnek mondaná,
Én tudom, hogy zogoknak,
Mert temetik tavaszi álmukat;
A napsugarat s rügyet,
Vágyat, reményt gyümölcsről, mely nincs az ágon
Pedig ígerte a föld.

De lehet, hogy csak az én lelkem temetget
S az én szemem sírnak
Esőt, mint könnyet, s őszet, mint bús, szép temetőt.
Mert nincs aki szeressen,
Aki várjon, ha megyek s ha jövök;
Halkan, csendben
Ki szívemre bújna

S ki elmondaná, hogy hajam nem ősz, csak dér

Hullott rá a fáról
S én álmodom csupán, mert nem szaladt el ifjúságom.

FINTA IMRE.

— **Örvendős esemény történt Csócsits Lajosnak,** a debreceni vendéglős szakosztály és Iparos Dalegylet elnökének, a Sakk Kör főtitkárnak családjában. Hittvese egészséges fiúgyermeknek adott életet, aki a kereszttségben György Miklós nevet nyer. Csócsits Lajost az örvendős családi esemény alkalmából elhalmozták jókívánásokkal.

— **A vendéglős szakosztály elnöke** értesíti tagjait, hogy a babutólványt a Hangyában váltásák be.

— **Mire készül a budapesti reformátusság?** Tasnádi Nagy András, a képviselőház elnöke abból az alkalomból, hogy a budapesti reformátusok újabb gondokukkal választották, beszámolt az elvégzett munkáról és a jövő programjáról. Megállapította, hogy a vallásoktatás színvonala állandó emelkedés, mutat, de a budapesti reformátusok kétharmada számára még nincs templom s a „Református Elét” megérett arra, hogy napilappá legyen. Szabó Imre esperes székfoglalójában bejelentette, hogy az évtizedek óta tervezett monumentális Kálvin-téri központi káptalanban máris van érdeklődés igen komoly helyről, amely amerikai méretű építkezést kezdene.

— **Háromszáz ezer nyulat fogyasztott el Budapest lakossága ebben a szezonban.** Ezt a számát a nyúlhoz utalványozott tájfélt mennyiségéből állapították meg. Budapest sohasem evezte meg annyit vadnyulat, mint az utóbbi hónapokban.

— **Új német propagandát alkalmaztak a kék ellen.** A berlini házak falán és a hirdetőoszlopokon napokon át egyre nagyobb számban jelent meg egy fekete árnyék fehér alagra rajzolva. A rajz helyesen foglalkoztatta a lakosságot, míg aztán most megoldódott a rajz mellé odakerült a szöveg is: „Az ellenség is hallja!”

— **Az amerikai zsidó-biztonság** 11 oldalas emlékiratot nyújtott át Halifax angol nagykövetségnek, melyben a palesztinai zsidó bevándorlás kiterjesztését kéri.

— **Budapesten a padlástermek beépítésével** húsz ezer lakással enyhítette az lakásfűrészt.

— **Csökken a gyémánttermelés.** 1943-ban az eddig ismeretes forgalmi adatok szerint csak 33 százalék volt az ipari kő aránya. Ugyancsak csökkent a mutatók az ékszeripartól is.

— **Közös vendéglői étkezéseken sem szabad jegy nélkül felszolgálni ételeket** a közellátásügyi miniszternek a bankettészervi nyilvános étkezéssel járó összefüggéseket szabályozása tárgyában kiadott rendelete szerint.

— **Nagy adóemelések Japánban.** A japán pénzügyminiszter február 21-én a parlament elé terjesztette törvényjavaslatát a luxus- és szeszadó százsázelékos emeléséről.

— **Az Iparos Dalegylet közgyűlése.** Az Iparos Dalegylet folyó hó 23-án, vasárnap délután 5 órakor tartja évi rendes közgyűlést az Ipartestület 1. számú anacstermében a következő tárgyszorozattal: évi jelentés, zárszámadás, számvizsgálóbizottsági jelentés, az 1944. évi költségvetéstervezet megvitatalása, tisztikar-választása, esetleges indítványok. Erre a közgyűlésre a tagok aztán hívja meg Csócsits Lajos elnök.

— **Az építőmester, kőművesmester, kőműves- és ácspáros, tetőfedő, kőfaragó, ácsmester és vízvezetékész szakosztályok elnökei** felkérjük, hogy ma délután 1 órakor fonos anyagelosztási ügyben az Ipartestület hivatalában jelenjenek meg. Külön meghívásra az ügy sürgőssége miatt nincs lehetőség. Pontos megjel. nést kér az elnökség.

— **2000 pengős lopás a Timár-utcán.** Bakó Andrásné nyugalmazott csendőralezredes neje feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki Timár-utca 34 sz. alatti lakásáról 2000 pengő értékű ágyneműt, ruhaneműt, fehérneműt és más ingóságokat ellopott. Károsult feljelentésére a rendőrség megindította a nyomozást a tettes kézrekerítésére.

— **Pénzt és ágyneműt lopott a besurranó tolvaj.** Özv. Kocsis Jánosné, Rigó-utca 45 szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki lakásába besurranva nyitott szekrényfiókjából 120 pengőt készpénzt és 300 pengő értékű ágyneműt ellopott.

— **Nem tud férjhez menni Kiss Erzsébet kondorosó leány,** mert magasága nem kevesebb mint 197 centiméter. A szoka lanu magas leány kijelentette, hogy legalább kétméteresnek kell lennie annak a legénynek, akihez hozzámenne, mivel pedig ilyen nem ismer, házasságról egyelőre nem lehet beszélni.

— **Hőfőherke és a hét törpe** mesejátékunk olyan óriási sikert aratott, hogy kénytelenek vagyunk megismételni. Mőpedig nem egyszer, mint terveztük, hanem kétszer, január 23-án és 30-án délután félnegykor Szapannos-utca 16. szám alatti otthonunkban. Aki nem szereti a túlszűfoltságot és tolongást, az a első, január 30-iki előadásunkat nézze meg. Jó helyet kap, kényelmesen szórakozhat. Mindenkit szeretettel vár a Csapó-utcai egyházzás nőszövetsége.

Mire hazazérkezett kifosztotta lakását ismeretlen eltes

Deák János kovácssegéd, Klapka-utca 38. szám alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki távollétében kifosztotta lakást és onnan 1200 pengő értékű holmit vitt el. Deák reggel elment munkahelyére és mikor este hazakerült, megdöbbenve tapasztalta, hogy a lakás szőszoros értelmében teljesen üres, valaki minden értékesebb dolgot, ruhaneműt, ágyneműt, tárgyakat elszállított.

A környéken lakók pontos személyleírás adtak egy nőről, aki bejáratos volt a házhoz. A rendőrség ezen a nyomon indított vizsgálatot az ügyben.

— **Csungkingi jelentés szerint** halál és pusztulás fenyegeti Honan tartomány csungkingi ellenőrzés alá tartozó részének lakosságát. A csungkingi kormány minden óvón érdekében szemben az éhínség óriási mértéket öltött és a nagyobb városok közül sok a szószoros értelmében elnéptelenedett, az éhez lakosság tömegesen menekül. (MTL)

— **A levegőbe repült Heccegkut községben** Matisz Márton bányszerű háza. Matisz otthon tartotta a bányszerű házához szükséges löport, amelyre kisfia véletlenül gyufát dobott. A gyermek meghalt, többen súlyosan megsérültek.

— **Lopták a vasportisztítót,** vagy csak „felszedték” a debreceni MÁV rakár előtt? Dr. Sziklay László MÁV tanácsos, rakárőnök feljelentést tett, hogy a debreceni MÁV-pályaudvaron egyik csomagból ismeretlen tettes vasportisztítót lopott nagyobb mennyiségben. A nyomozás során gyűnta került egy MÁV órábőrös, akit kihallgattak és aki azt vallotta, hogy egyik csomag a ratárhelyiség előtt rakodásnál kiszakadt, abból többen 8–10 darab vasportisztítót szedtek, de mikor figyelmeztették őket, hogy tegyék vissza a felszedett vasport visszatekették. A vasúti csendőrség az esetről jelentést tett a kir. ügyészségnek.

— **Pireusz athéni kikötőváros ellen** intézett súlyos angol és amerikai bombaamadás után a német véderő azonnal segélyintézkedéseket tett a görög polgári bombakárosult támogatása érdekében.

— **A Debreceni Levente Egyesület** valamennyi sportszakosztálya részére pénteken este félhét órakor, a kereskedőtanonciskola tanári szobájában előadást tart Czuna Ferenc testnevelési tanár, a múlt évi szervezkedésről és az idei programról.

— **Az angol hadügyminiszter** nem tartja megbízhatóknak a kommunákat. Az angol kormány nem adta meg a jogot a „Daily Worker” kommunista lapnak hivatalosan elismert haditudósítók artására és ezzel kapcsolatban Grigg hadügyminiszter kifjette, hogy a kommunista párt tagjai nem bizonyultak megbízhatóknak a közszolgálatban akkor, amikor lehelőségük nyílt arra, hogy titkos értesítéseket továbbítsanak a kommunis a párhoz.

— **Bizonytalan időre elnapolták** az amerikai munkakötelezettség megvitatását. Egyelőre függőben hagyják ezt a kérdést. A munkaszolgálat bevezetésének híre — mint ismeretes — tömeges tiltakozással találta magát szembe.

— **Közeli négy milliárd dollár értékű aranyat** kapott a szovjet kölcsönbérleti szállítások fejében. Szállítottak többek között 7400 repülőgépet, 3700 harkocsi, 1600 tehergépkocsit és kétmillió tonna élelmiszert.

Gyászrova

Hernádi (Heutschy) József 34 éves korában elhunyt. Temetése szombaton 3 órakor lesz a 2. A ravatalozó termből ugyanezen nap átszállított szere ott bátyja, sógora és sógornője hamvai mellé. Lakás: Kigó-ut. 13. Gebauer rendezi.

— **Özv. Kocz Jánosné** Pálfi Zsuzsanna 80 éves korában elhunyt. Temetése pénteken délután 2 órakor lesz a köztemető díszravatalozójából ref. szertartással. Lakás: Eövs-ut. 89. Pusztai temetkezés.

— **Özv. Leitner Pálné** Keserű Rozália 65 éves korában elhunyt. Temetése pénteken délután 3 órakor lesz a köztemető II. A) ravatalozójából r. kat. szertartással. Lakás: Kölesséry S. u. 12. Pusztai temetkezés.

— **Parag Zoltán** honvéd 25 éves korában hősi halált halt. Temetése csü. örökön délután 2 órakor lesz a hősök temetőjében. Dankó temetkezés.

Véres éjszakai támadás a Hadházi Zsigmond telepen

Máté István 26 éves napszám Hadházi Zsigmond-telepi lakos éjszaka 10 órakor, amikor ment hazafelé az éjszakai sétában ismeretlen tettesek megtámadták és ölmösvegű börtal agyba-főbeverték Máté István súlyos sérülésekkel szállították a sebesítő klinikára. A véres támadás elkövetőinek kézrekerítésére megindult a nyomozás.

— **Koszorúmegváltás.** A Springer és Rác családok szerencsés szük Ödöné halála alkalmából koszorúmegváltás címén 50 pengő a Vöröskereszt céljaira juttattak.

— **Álkoslov betörő** Buba Béla Ruyter-utca 76 szám alatti lakostól ellopott 500 pengő értékű ruhaneműt, fehérneműt és ágyneműt. A rendőrség a helyszínen szemle során talált nyomok alapján rövidesen kézrekeríti a tettest.

— **Érdekes esetről** bonyolított a Szentesi Nagyban városok vezetősége. Szentesi polgármestere megegyezett Nagyban város polgármesterével, hogy Szentesi által szállítandó 50 hízott sertés ellenében a nagyban városi erdőgazgatóság 70 vagon tűzfát kapnak a szentesiek. Hat vagon fa már meg is érkezett s az első vagon sertés is elment.

— **Repülőg-proncsok** gyűj. ötelepét rendezte be egy franciaországi helyiségben a német légi haderő. Több négyzetkilométeres területen folyik a repülőg-proncsok fényanyagának kiválasztása.

— **Hét bomba robban** a páduai temetőben angol-szász légi támadások következtében. Három püspök és Callgari bíboros sírja teljesen elpusztult.

— **Több mint kétezer légi győzelmet** aratott a Mayer őrnagy parancsnoksága alatt álló német vadászszázad a nyugati harcokban.

— **Állatkínzásért** 100 pengő pénzbüntetésre ítélte a debreceni rendőrség, mint kihágási bíróság Fröhlinger Mihály fuvaros, Simonffy-utca 35. szám alatti lakost, aki lovát ütlegelte. Ezen kívül még 80 légitalmi kihágásban hozott ítéletet dr. Papp Menyhért rendőrtanácsos kihágási bíró 20–100 pengőig terjedő pénzbüntetéssel sújtva a légitalmi kihágások elkövetőit.

— **Darai Béla,** a válogatott debreceni öklivót professzionistának hívták meg a legutóbbi Kaiteneckerral való mérkőzésre alkalmával. Darai az előnyös anyagi feltételek dacára sem fogadta el az ajánlatot.

Minden postahivatalnál jegyezhet búzakötvényt!

ERIESITEM

a n. é. közönséget, hogy CSAPÓ-UTCA 25 alatt az udvarban úrszabóságomat megnyitottam. Műhelyemben a legdivinosabb ruhákat szőlő árak mellett készítem. a legkényesebb ízlést is kielégítve. Modern szabás. Elsőrendű munka Tisztelettel:

NAGY BÉLA öklivót szabómester.

